

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä esityispalveluista

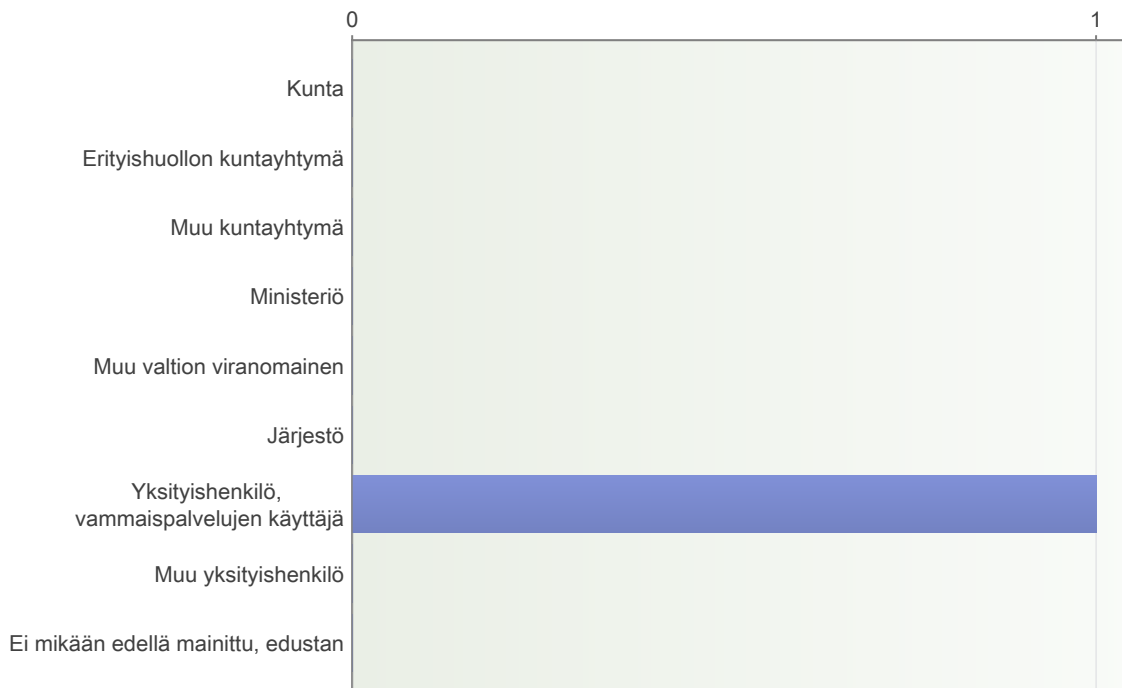
1. 1. Vastaajan taustatiedot

Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti	Organisaatio, jota vastaus edustaa	Mahdollinen tarkennus
Paula Reetta	Angelvo-Riipinen	reetta.angelvo@gmail.com	Omaiset	Olen autistisen veljen sisar ja omaishoitaja

2. 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastaajien määrä: 1

4. 4. Muita huomioita 1 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- 2) kohtaa lisäys: Omien voimavarojen täysimääraiden hyödyntäminen
Yhdyn Vammaisfoorumin näkemykseen esittää 1 § 4 kappaleeseen lisäystä "silloin, kun henkilö täyttää tämän erityislain mukaiset tietyn palvelun saamisedellytykset, palvelu on aina myönnettävä erityispalveluna tämän lain perusteella. Tällä muotoilulla tavoitellaan sitä, että tilanteissa, joissa henkilö täyttää palvelun myöntämisedellytykset, ei enää pidä alkaa miettiä kumman lain (sosiaalihuoltolaki/erityislaki) mukaisia palveluita tulee myöntää. Muuten tämä erityislaki vesittyy täysin.

5. 5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

Vastaajien määrä: 1

6. 6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

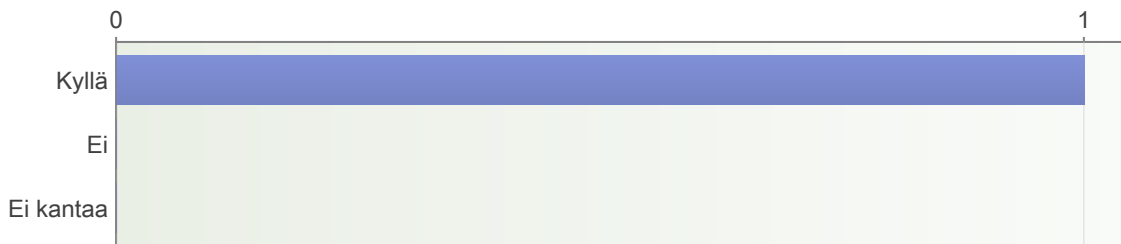
Onko rajaus selkeä?

Vastaajien määrä: 1

7. Onko rajausta tarpeellinen?

Vastaajien määrä: 1

8. 7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Tässä kohtaa pitäisi selkeämmin tuoda esiin erityislain ensisijaisuus sosiaalihuoltolakiin nähden. Vammaisten yhdenvertaisuuden osallisuuden turvaamiseksi heillä on oltava oma erityislakinsa, joka turvaa heille maksuttomat palvelut. Pitkäaikaisille ja mahdollisesti syntymästä saakka olevilla vammaisilla on turvattava tämän erityislain mukaiset palvelut kuolemaansa saakka. Heitä ei saa sulkea vammaispalvelulain ulkopuolelle jonkin tietyn iän jälkeen. Vanhuudesta johtuvan pitkäaikaissairauden hoito ja apu tulee turvata ensisijaisesti vanhuspalvelulain yms. lakien avulla.

9. 8. Arvioikaa momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

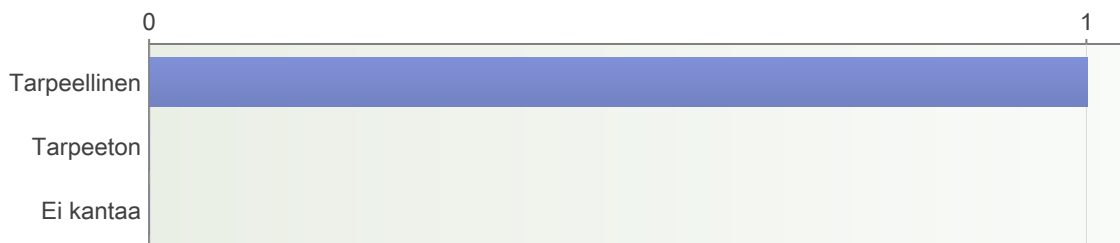
Palvelutarpeen arviointi sekä palvelujen suunnittelu, toteuttaminen ja toteutumisen seuranta on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, jäljempänä asiakaslaki) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vammaisen henkilön ja hänen laillisen edustajansa taikka omaisen tai muun läheisen kanssa.

Vastaajien määrä: 1

10. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä. Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

11. Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoa ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Vastaajien määrä: 1

12. Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihuoltolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Vastaajien määrä: 1

13. 9. Muita huomioita 4 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Lisäisin vielä tähän kohtaan, että viranomaisella pitäisi olla neuvontavelvollisuus kaikista palveluista, mihin vammainen on oikeutettu toteuttaakseen voimavarojaan täysimääräisesti ja ollakseen osallinen yhteiskunnassa. Tilanteissa, joissa vammainen henkilö on edunvalvonnassa tai käytännössä muiden läheisten avun varassa, esim. omaishoidossa, tulisi palveluista tiedottaa vammaisen hoidosta vastaaville läheisille ja/tai edunvalvojalle. Edunvalvojalla tulisi olla lakiin säädetty velvollisuus hakea kaikki riittävät palvelut, jos vammainen ei itse siihen kykene. Vammaiselle tulisi olla mahdollisuus myös tuettuun päätöksentekoon. On hyvä, että omaiset ja läheiset on tässä kohtaa mainittu, koska heillä on tärkeä rooli vammaisen tukiverkostossa. On kuitenkin syytä korostaa, että omaisten ja läheisten osallistumisen tarkoitus on auttaa selvittämään vammaisen henkilön omaa tahtoa ja mielipidettä, eikä ilmaista välttämättä omia mielipiteitään. Läheisiä tarvitaan mukaan silloin kun vammainen ei pysty muodostamaan omia mielipiteitä. Tilanteissa, joissa läheinen on esim. syyllinen vammaisen seksuaaliseen tai fyysiseen hyväksikäyttöön, ei läheistä tulisi kuitenkaan osallistaa vammaisen elämän suunnitteluun. Vammaiselle tulisi olla oikeus psyykkiseen, fyysiseen, seksuaaliseen ja taloudelliseen turvallisuuteen ja koskemattomuuteen.

14. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä.

Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

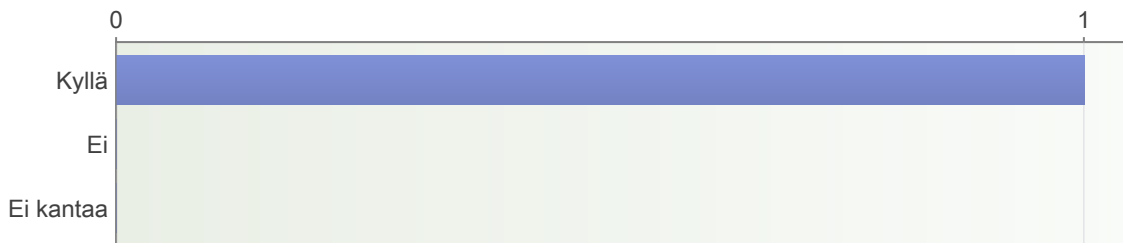
15. Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

16. Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosiaalihoitolain 39 ja 42 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

17. Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtävässä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa noudatetaan, mitä sosiaalihoitolain 41 §:ssä säädetään.

Vastaajien määrä: 1

18. 11. Muita huomioita 5 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassuunnitelman teossa on tärkeää selkokielen käyttö ja mahdollisuus käyttää vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä ja tulkkia.

19. 12. Arvioikaa seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

Vastaajien määrä: 1

	Kyllä	Ei	Ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Yhteensä	3	1	0	4	1,25

20. 13. Muita huomioita 6 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Pitäisi korostaa myös päätösten tekeminen ilman aiheetonta viivytystä. Nyt esim. tilanne monissa kunnissa on se, että vanhemmat voivat joutua odottamaan vuosia aikuiselle lapselle asuntola tai ryhmäkoti paikkaa. Tilanne on kohtuuton ja asettaa perheet, joissa on vammainen perheenjäsen, eriarvoiseen asemaan muihin perheisiin nähden.

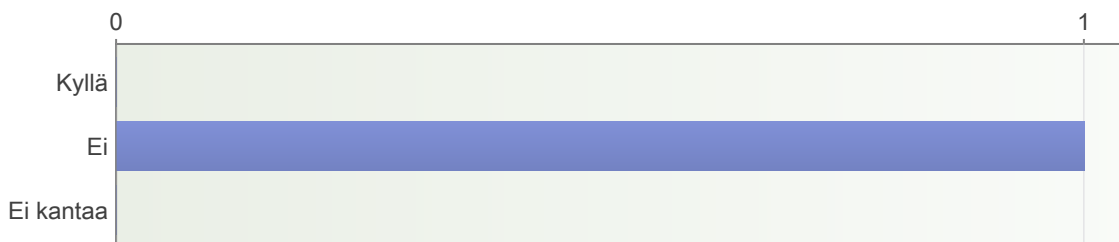
21. 14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädettyjä muita erityispalveluja?

Vastaajien määrä: 1

22. 15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Vastaajien määrä: 1

23. 16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Lasten ja nuorten kohdalla, että valmennukseen ja tukeen on oikeutettu myös vammaisen lapsen perheenjäsenet. Esim. lapsen kommunikaatiokeinoon on perehdytettävä myös lapsen lähipiiri, jotta hän pystyy kommunikoimaan lähipiirinsä kanssa.

Oikeus saada valmennusta ja tukea merkittävässä elämänmuutostilanteissa ei mielestäni kata esim. syntymästä asti puhevammaisen lapsen perheen tilannetta. Ehdotan siksi 3 ja 3 momentin yhdistämistä seuraavasti:

”Vammaisen henkilön perheenjäsenillä tai muilla läheisillä henkilöillä on oikeus saada valmennusta ja tukea silloin, kun se on välttämätöntä vammaisen henkilön asiakassuunnitelmassa todettuun tarpeeseen vastaamiseksi. Sen lisäksi vammaisen henkilön perheenjäsenillä tai muilla läheisillä on oikeus saada valmennusta ja tukea silloin, kun he välttämättä tarvitsevat sitä selviytyäkseen vammaisen henkilön elämään liittyvästä muutostilanteesta itse.”

Valmennukseen ja tukeen on oltava subjektiivinen oikeus. Sillä ei saa korvata henkilön välttämätöntä henkilökohtaista apua silloin kun se on perusteltua henkilön täysimääräisen osallisuuden mahdollistamiselle.

24. 17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

25. 18. Huomioita 9 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Tämä lause on poistettava: Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.
Perustelut: Lause on täysin ristiriidassa Yk:n vammaissopimuksen 19 artiklan kanssa, jossa sanotaan että: " henkilökohtainen apu, jota tarvitaan tukemaan elämistä ja osallisuutta yhteisössä ja estämään eristämistä tai erottelua yhteisöstä". Sen sijaan vaatimus siitä, että vammaisella on oltava voimavaroja määritellä sisältöä ja toteutustapaa on jo itsessään syrjivää ja edistää eri tavoin vammaisten erottelua yhteisöstä. Siksi ns. voimavara-määrittely on poistettava laista.
Lisäksi henkilökohtaista apua olisi annettava vähintään 30 h kuukaudessa ja poistaa kohta pienemmästä tuntimäärästä.

26. 19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

27. 20. Huomioita 10 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Palkkahallinnon kulut on korvattava avustettavalle silloin, kun kyseessä on työnantaja malli. Vammaisen henkilön on saatava mahdollisuuksien mukaan itse valita avun toteuttamistapa.

28. 21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

29. 22. Huomioita 11 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Avustajasta aiheutuvat muut kulut on korvattava yhdenvertaisesti kaikissa järjestämistavoissa. Kulujen korvaamiseen on tosiasiasa koskettava kaikkia kolmea avun järjestämistapaa. Maakunnan velvollisuus on antaa vammaiselle neuvontaa työnantajana toimimisessa.
Olisi tärkeää vammaisen henkilön osallisuuden kannalta tärkeää, että työnantaja-mallilla olisi vahva asema. Olisi tärkeää lisätä lakiin, että myös vammaisen lapsen huoltajat voivat toimia työnantajana sekä vammaisen henkilön laillinen edunvalvoja tai vammaisen läheinen, jos vammaisen on antanut siihen suostumuksensa.

30. 23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

31. 24. Huomioita 12 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- YK:n vammaissopimuksen 19 artiklan mukaan vammaisella on oikeus "a) vammaisilla henkilöillä on yhdenvertaisesti muiden kanssa mahdollisuus valita asuinpaikkansa sekä se, missä ja kenen kanssa he asuvat, eivätkä he ole veloitettuja käyttämään tiettyä asuinjärjestelyä". Siksi tämä 12 pykälä on ongelmallinen koska se painottaa palveluasumisen järjestämistä muilla tavoin, kuin vammaisen omaan kotiin. Kuitenkin YK:n vammaissopimus lähtee siitä, että vammaisella tulisi olla oikeus elää omassa kodissa tavallisessa asuinyhteisössä, ja vammaisella tulisi olla oikeus saada tarvitsemansa yksilöllinen apu omaan kotiin. On hyvä, että on monenlaisia palveluasumisen järjestämistapoja. Vammaisen henkilön omaa itsemääräämisoikeutta tulisi tässä asiassa painottaa enemmän.

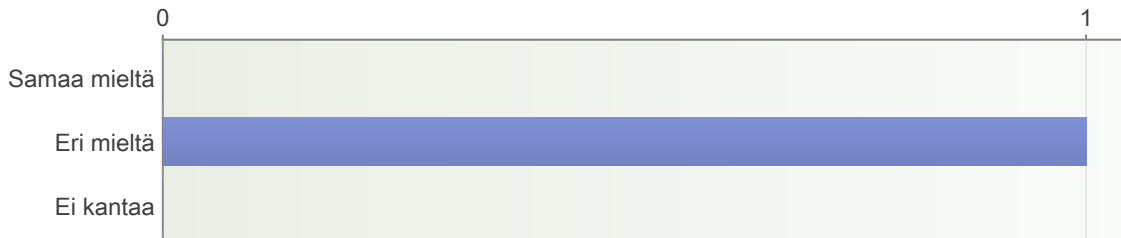
32. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

Vastaajien määrä: 1

33. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

Vastaajien määrä: 1

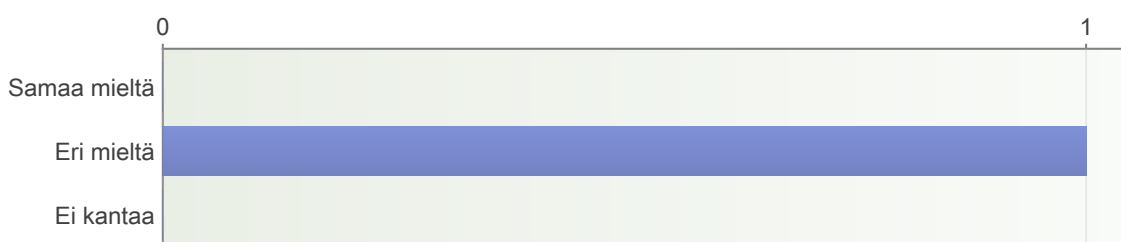
34. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

Vastaajien määrä: 1

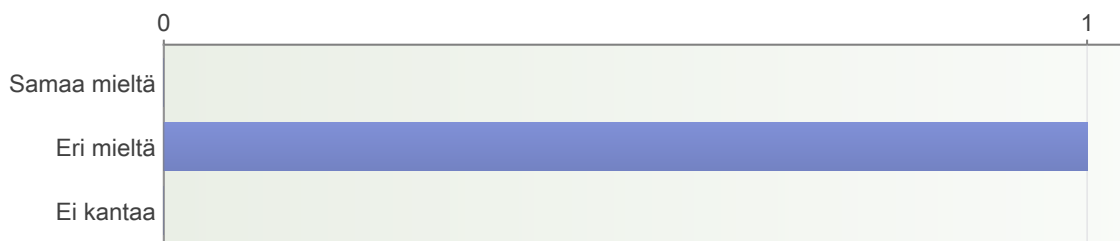
35. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

Vastaajien määrä: 1

36. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Vastaajien määrä: 1

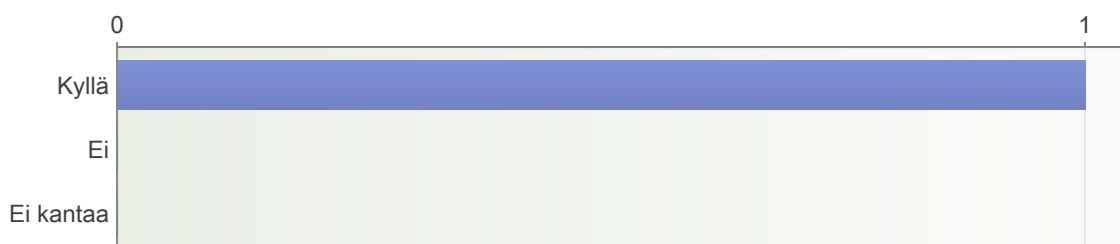
37. 26. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin liittyen tilanteisiin, joissa lapsi asuu erossa vanhemmistaan tai huoltajistaan?

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisen lapsen on saatava palvelut tämän lain perusteella ilman lastensuojelun väliintuloa. Jos lapsella ei ole lastensuojelullista tarvetta, ei myöskään lastensuojelua tarvita vammaisen lapsen tai hänen perheensä elämässä. Hoidolliset huostaanotot tulee lopettaa. Vammaisen lapsen perheellä tulee olla oikeus saada myös lapsen asumispalveluita vammaislain perusteella. Ensisijaisesti lapsen tarvitsema asumisen tuki ja apu tulee suunnata perheeseen, jossa hän elää. Jos tämä ei syystä tai toisesta onnistu, tulee lapsen voida saada turvallisesti ammattitaitoista apua ja tukea siinä asumismuodossa, jossa elää. Jos lapsi ei voi perustellusta syystä elää syntymäperheensä luona, tulisi suosia perheenomaisia vaihtoehtoja laitosasumisen sijaan. Sijotusperheen tulee saada riittävä tuki vammaisen lapsen kasvattamiseen. Perheitä on tuettava monin eri tavoin esim. henkilökohtaisella avulla, tilapäishoidossa, tuella ja valmennuksella, tulkkipalveluilla yms. Perheiden saamat palvelut tulee olla maksuttomia siinäkin tapauksessa, että lapsi ei voi asua elatusvastuussa olevien vanhempiensa luona.

38. 27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

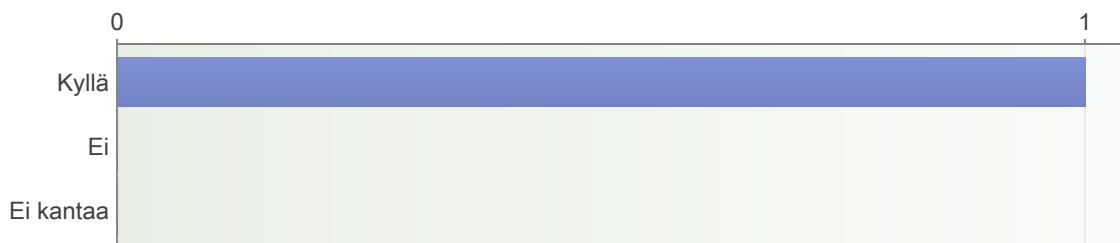

39. 28. Huomioita 14 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

40. 29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

Vastaajien määrä: 1

41. 30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

Vastaajien määrä: 1

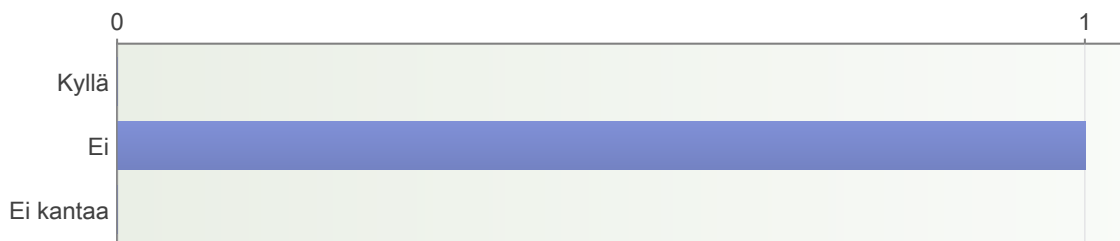
42. 31. Huomioita 15 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Lyhytaikainen huolenpito tulisi olla subjektiivinen oikeus ja maksuton sen käyttäjille.

43. 32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

44. 33. Huomioita 16 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Päiväaikainen toiminta on tärkeä palvelu joukolla vammaisia, jotka eivät toimintarajoitteiden vuoksi pysty osallistumaan työelämävalmennukseen, opiskeluun tai palkkatyöhön. Yhdenvertaisuuden vuoksi on tärkeää sisällyttää matka ja vammaiselle parhaiten soveltuva matkustustapa. Jos henkilö ei pysty itsenäisesti käyttämään joukkoliikennettä, niin silloin hänellä on oltava subjektiivinen oikeus kuljetuksiin päivätoimintaan ja takaisin. On erittäin tärkeää, että päivätoiminta sijaitsee muualla kuin henkilön asumisyksikössä vammaisen henkilön osallisuuden turvaamiseksi. Vammaisen henkilön elämänpiiri on monesti suppea. Jos päivätoiminta järjestetään samoissa tiloissa asumisen kanssa syntyy ongelmaksi elämän piirin pienuus. Vammaisen kontaktit saattavat jäädä pieneksi. Toisaalta vammaisen omaa itsemäärämisoikeutta tulis myös kunnioittaa ja jos vammaisen kieltäytyy päivätoiminnasta ja haluaa viettää päivät esim. henkilökohtaisen avustajan turvin tulee sekin vaihtoehto huomioida.

45. 34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastaajien määrä: 1

46. 35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

47. 36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

48. 37. Huomioita 18 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Lähtökohta tulisi olla, ettei vammaisten kuljetuksia yhdistellä. Vammaisella tulee olla oikeus kieltäytyä matkojen yhdistelystä perustellusta syystä. Perustelluksi syyksi riittää myöhästyminen harrastuksista. Vammaisen henkilön omaa elämää ja sen rytmiä tulee kunnioittaa. Matkojen yhdistely tulisi olla enemmänkin poikkeus kuin sääntö.

49. 38. Huomioita 19 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

50. 39. Huomioita 3 luvun säännöksiin.

Vastaajien määrä: 1

- Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen on säilytettävä.

51. 40. Huomioita 4 luvun säännöksiin.

Ei vastauksia.

52. 41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Ei vastauksia.